

سرمقاله

معشوق همین جاست

امیرحسین مصلی
سرکوب

ای کاش اینروزها یاد امام حسین(ع) کنیم، آری! هنوز مانده تا محرم و عاشورا، بوی نذری و صدای نوحه نمی‌آید، شهر سیاه پوش نیست اما در چنین روزهایی بود که اباعبدالله(ع) حج خود را نیمه کاره رها کردند تا با رای و دعوت مردم به یاری ستم دیدگان و اصلاح امور امت جد بزرگوارشان بشتابند که اوج و حسیض ایام محشر نینوار را رقم زد. ای کاش در کنار آداب و رسوم دهه اول محرم در اینروزها هم یاد حسین(ع) کنیم که چرا هجرت به سمت مرگ با عزت کردند؟ و تامل در این باب که این الگوی رفتاری تا چه میزان سرلوحه زندگی ما شیعیان قرار گرفته است. حسین(ع) که حسین است و طی گذر قرن‌ها جاودان در قلوب و وجدان بیدار تاریخ ولی امروز مردم خاصه خواص تا چه حد حسینی هستند؟ آیا با گذشت بیش از هزار و چهارصد سال از حرکت امام حسین، عبرتی از پیام نهضت عاشورا توشه آخرتشان کرده اند؟ به راستی فرهنگ دستگیری از نیازمندان تا چه میزان مبتنی بر آموزه‌های امام حسین(ع) در جامعه تعمیق پیدا کرده است؟ آیا رفع و رجوع معضلات و ناهنجاری‌های اجتماعی نظیر ریشه کنی فقر و فحشا چنان که باید در اولویت امر قرار دارد؟ بیایید وجدانمان را قاضی کنیم! بینی و بین... چه مقدار از افرادی که اخیراً عازم سفر معنوی حج بودند از خیر این سفر گذشتند تا با هزینه آن بتوانند مایحتاج تحصیل کودکان کار را در آستانه بازگشایی مدارس و آغاز ماه مهر تامین کنند؟ یا با پرداخت این پول به عنوان دیه و مهریه و امثالهم چند زندانی بی‌گناه را به کانون خانواده بازگردانند؟ باری! ای کاش اینروزها فارغ از مناسبت‌های ماه‌های محرم و صفر بار دیگر امام حسین(ع) را یاد کنیم.

گفتن

رسالت طالقانی؛ احیای قرآن

لطف... میثمی
فعال سیاسی

دست‌آورد

همه شیفته معنویت و قاطعیت

طالقانی

محمدجواد حاجتی کرمانی
عضو سابق مجلس

یادآوری

پیروان واقعی امام علی(ع)

در کتاب مسیره الامام تالیف السید موسی الصدر، در صفحه ۱۱۷ تا ۱۲۶ یک سخنرانی منتشر نشده از امام موسی صدر در باب دو

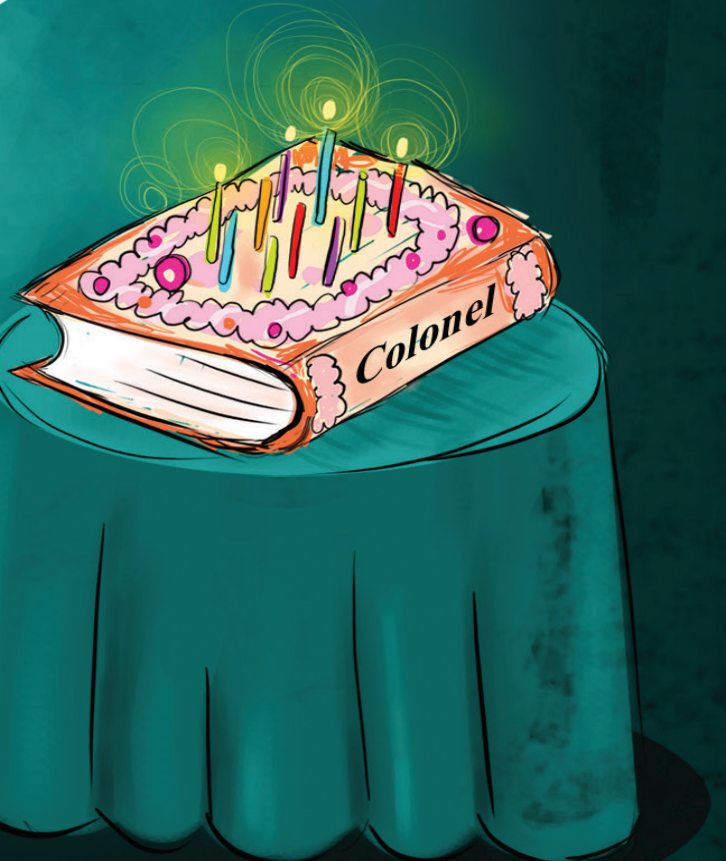
راستین او به نوشتن دارد. به گفته خودش: «بر آن کس که خواهان پوشیدن پشمینه هنر بر قامت خویش است، ابتدا کافی نیست، راه دشوار است، رهروی باید جهان‌سوزی، نه خامی بی‌غمی.» و این ثبات قدم در راه دشوار نویسنده بودن است که آثار او را به یک اصالت کلاسیک مزین می‌کند. امید است با انتشار رمان «زوال کلنل»، رمان فارسی بعد از مدت‌ها تکانی اساسی بخورد. اثری که از آن به شاهکاری در ساختار یاد می‌شود و جوایز بسیاری برای دولت آبادی به ارمغان آورده است. دولت آبادی در سخت‌ترین شرایط هم مردم و کشور خویش را تنها نگذاشته و در شرایطی که به راحتی می‌توانست طریق امن و آسایش برگزیند و در کشوری دیگر به نوشتن و انتشار آثارش بپردازد، ترجیح داد که بماند و بنویسد و زبان‌گویای جامعه‌اش باشد.

«آیت ماندگار» آسیب‌شناسی می‌کند:

زوال دولت آبادی‌ها همان و زوال آبادی‌ها همان!

با آثار و گفتاری از:

- کوروش نریمانی
- بهرام جلالی پور
- امیررضا مافی
- علیرضا آقائی راد
- امیر تقوایی
- امیر پروسنان
- امیرحسین بری مانی

kazemi

استمرار در خلق آثار باکیفیت

چنین واژگانی در آثار دولت آبادی از زبان مردم روستایی و کوچ و بازار گفته می‌شود نقد اساسی وارد کرده اند) در عین سادگی و روان بودن متن، یادآور نویسنده هم‌سرزمین‌اش یعنی ابوالفضل بیهقی است. دولت آبادی درباره رمان می‌گوید: «بنا نیست ادبیات ما همان معیارهایی را رعایت کرده باشد که ادبیات به اصطلاح مدرن در جوامع صنعتی بدان رسیده است. به گمان من ادبیات ما باید توانسته باشد با بتواند معیارهای ویژه خود را به جهان ارائه دهد و آن معیارها منطقی‌ای باید از درون جامعه، محیط و موفقیت خودمان بیرون آمده باشد.»

رامی می‌تواند بدون احساس خستگی به پیش ببرد و با شخصیت‌های متعدد آن ارتباط برقرار کند. دولت آبادی هنرمندی است که برای مردم و کشورش می‌نویسد؛ مردمی که مطالعه نمی‌کنند اما او را می‌شناسند! نگاه واقع‌گرایانه در رمان فارسی گرچه نمونه‌های بسیاری دارد اما در آثار دولت آبادی می‌توان نمود راستین آن را یافت؛ چرا که در بیشتر آثار وطنی که نام‌رنال را یدک می‌کشد یا به پوچی کافکایی پهلوی می‌زند یا به ناتورالیسم چوبکی، فخلامت واژگانی که او با دقت انتخاب می‌کند (گرچه برخی منتقدین از جمله به این که

سخن روز

وزنی که این نام با خود دارد نه فقط به دلیل سیاهه‌ای درخشان، بلکه به خاطر استمراری است که در خلق آثار باکیفیت داشته است. تصور رمان معاصر فارسی بدون «کلیدر» سخت به نظر می‌رسد؛ اثری که برخی آن را (بدون تشابه سبک و ارزش ادبی) از حیث تاثیرگذاری در ادبیات سرزمینی، با رمان «در جستجوی زمان از دست رفته» اثر سترگ مارسل پروست مقایسه می‌کنند. هنر آقای نویسنده آنجا مشخص می‌شود که خواننده، یک رمان نزدیک به سه هزار صفحه‌ای

- صاحب امتیاز و مدیرمسئول: محمد آیتی
- سر دبیر: امیر حسین مصلی
- مدیر هنری: عالیبه اعتمادیان
- همکاران: علیرضا آقائی راد، یغما فسخامی، حامد محمدی ● پذیرش آگهی: ۸۸۶۱۰۰۷۱
- آدرس: تهران - خیابان سنؤل - کوچه ششم شرقی - پلاک ۲
- تلفکس: ۴-۸۸۶۱۰۰۷۰
- چاپ: نقش افست گرافیک
- پذیرش آگهی: ۸۸۶۱۰۰۷۱

دریچه

کم توقع ترین روحانی

حسین شاه حسینی
عضو دولت موقت

عظمت طالقانی در این بود که به آنچه می‌گفت و معتقد بود عمل می‌کرد. زجر و زحمت را خودش تحمل می‌کرد. این نبود که فقط دستور بدهد که سایرین تحمل بکنند. خودش عامل و مجری بود. همان روشی که پیامبر اکرم (ص) داشت. به نظر من طالقانی شناخته شده نیست و هنوز مبارزات طالقانی را مردم مملکت درک نکردند و نمی‌دانند که او چه نقشی اساسی داشته است. او کم توقع ترین روحانی بود که در مبارزات ضد دیکتاتوری برای حاکمیت مردم در این پنجاه سال در صف مقدم ایستاده بود.

نظاره

بازگشت جوانان به قرآن

محمد مهدی جعفری
محقق و پژوهشگر

نقش آیتا... طالقانی در بازگشت جوانان و مردم به سوی قرآن بسیار برجسته است و هیچکس نمی‌تواند منکر آن شود. از همان سال که از قم به تهران آمد، جلسات تفسیر قرآن را تأسیس کرد و تفسیری می‌گفت که مورد استفاده همه باشد. آیات را به گونه‌ای بیان می‌کرد که گویی هم اکنون بر پیغمبر نازل شده است. او قرآن را به صحنه زندگی بازگردانید تا راهنمای عمل در تمام شئون زندگی باشد، نه این که فقط در مسائل خاص مذهبی قرآن را در زندگی خود حاکم بدانیم، ولی در سایر مسائل، کاری به قرآن نداشته باشیم. آیتا... طالقانی از سال ۱۳۱۸ تا سال ۱۳۵۸ به مدت ۴۰ سال لحظه‌ای از تفسیر و تدریس و ترویج قرآن فروگذاری نکرد.

گفت‌مان

رسالت طالقانی؛ احیای قرآن

لطف... همیشه
فعال سیاسی

من در سال ۱۳۳۸ وارد دانشگاه شدم، در سال ۱۳۳۹ مرتب به مسجد هدایت می‌رفتم. آیتا... طالقانی در هدایت من نقش زیادی داشتند.

مرحوم آیتا... طالقانی بعد از نماز تفسیر می‌گفتند، با شور و خروشی که بدن مرا می‌لرزاند. مثلاً وقتی می‌گفتند که «لا ان حزب ا... هم الغالبون و هم المفلحون» بدنشان آنچنان حرکت شدیدی داشت که آن حالت برای من ملموس می‌شد و پیام زنده‌ای داشت. قرآن در صحنه بود. اصولاً روشنفکران مذهبی و نوگرای ما، کسانی هستند که قرآن را به صحنه بیاورند و راهنمای عمل خود قرار دهند. اگر ما کسانی را که در مسجد هدایت پای تفسیر ایشان می‌آمدند، ردیابی کنیم، می‌بینیم که هر کدام از آنها در پیروزی انقلاب نقش بسزایی داشتند. کار عظیمی بود که یک آیتا... که در حوزه علمیه از لحاظ تدریس هیچ چیز کم نداشته و صاحب رساله بوده بگوید رسالت من احیای قرآن است.

یک چنین آیتا...ی بیاید، حزب تشکیل بدهد، تا اعتقادش را پیاده کند. تأسیس حزب، شهامت زیادی می‌خواست، آنهم برای یک آیتا... که مفسر قرآن هم باشد. چرا که آخوند سیاسی بودن جرم بود. تفسیر قرآن هم در آن روزها برچسب وهابیت می‌خورد. اما با این حال طالقانی این دو کار را انجام داد.

تاری

هدایت کاتمی
کارتنویست

دستاورد

همه شیفته معنویت و قاطعیت

طالقانی

محمد جولا حجتی کرمانی
عضو سابق مجلس

آیتا... طالقانی مانند همه رهبران دینی احساس وظیفه می‌کرد که رسالتش را به همه برساند. لذا با رفتار و اعمال خود الگویی برای دیگران بود. به نظر من امثال آیتا... طالقانی اتمام حجتی بوده‌اند برای گروه‌های دیگر. ایشان در مدارا و صمیمیت خصوصیتی فراگیر داشتند. هرگاه ایجاب می‌کرد در مقابل افکار انحرافی، صلابت و سختی نشان می‌دادند. در برخورد با افراد در مواقع مختلف از موضع پدری و مهربان و یک معلم اخلاق و رهبر شجاع به همه زندانیان روحیه می‌دادند. نه تنها هم‌زمان ایشان بلکه همه مبارزین با شاه اعم از ملی‌گرایان، توده‌ای‌ها و ... شیفته معنویت و قاطعیت آقای طالقانی بودند.

دیدگاه

نماز جمعه؛ جذب جوانان

عباس شیبینی
عضو شورای شهر تهران

سابقه آشنایی من با مرحوم آیتا... طالقانی از مسجد هدایت شروع شد، یعنی از سال‌های ۳۰ الی ۳۱. مرحوم طالقانی علاوه بر جلسات تفسیر و سخنرانی در مسجد هدایت، در روز عید فطر در اطراف تهران برای دوستان انجمن مهندسی سخنرانی داشتند و گاهی راجع به فلسطین صحبت می‌کردند، صندوقی برای کمک به آنها باز کرده بودند.

پیشنهاد نماز جمعه به امام خمینی (ره) توسط آیتا... طالقانی که در آن زمان رئیس شورای انقلاب بود و شهید بهشتی معاونت وی را به عهده داشت یکی از کارهای بسیار بزرگ ایشان بود. به پیشنهاد مرحوم طالقانی به حضرت امام (ره) دستور خواندن نماز جمعه داده شد. هدفشان از آن بیشتر جذب جوانان بود که منحرف نشوند و وقتی آنها خیلی کارشکنی کردند ایشان در نماز جمعه به آنها به شدت اعتراض کرد. مرحوم آیتا... طالقانی در زندان بیماری قندشان شدت یافت. من مواظب بودم که در زندان شیرینی نخورند. بیکار به محض این که وارد اطاق شدم، ایشان مشغول خوردن خرما بودند، با دیدن من یک مرتبه گفتند: شمر آمد! در زندان یک بار حالشان خیلی بد شد که در بیمارستان ۵۰۱ ارتش بستری شدند و پس از مدتی حالشان خوب شد.

یادآوری

طالقانی، قرآن مجسم

محمد بوستانقار
فعال سیاسی

امتیازی که آیتا... طالقانی نسبت به دیگران داشتند این بود که ایشان تنها یک فرد قرآن شناس و مفسر قرآن نبودند، بلکه تمام افکار و زندگی‌شان با قرآن آمیخته بود. به تعبیری می‌توان گفت که او قرآن مجسم بود. از طرف دیگر ایشان با مکتب‌های گوناگون آشنا بودند و همه اینها باعث می‌شد که تمایز ایشان نسبت به دیگران به‌صورت بسیار بارزی جلوه کند. ایشان در برخورد با سایر گروه‌ها و مکاتب، بدون اینکه کوچک‌ترین گذشتی از مواضع فکری خودش کند، آنچنان با آنها پدیده برخورد می‌کرد که همه آنها را تحت تاثیر قرار می‌داد. پس از اینکه از تعبید برازجان برگشتیم رهبران حزب توده و عده‌ای از کمونیست‌ها و مارکسیست‌ها در زندان سیاسی با ما هم بند بودند. چند نفر از آنها پس از برخوردی که با آیتا... طالقانی داشتند، می‌گفتند: طالقانی پنجاه سال جلوتر از همه ما فکر می‌کند و تازه ما باید دنبال ایشان بدویم.

کتابخانه

پیرامون آثار جان استیوارت میل

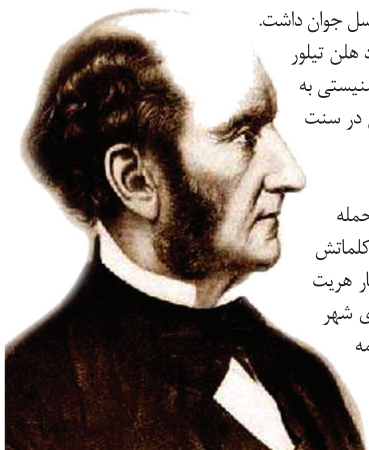
جان استیوارت میل متفکر بریتانیایی سده نوزدهم بوده است. وی گذشته از آنکه نویسنده بود، در زمینه منطق، نظریه شناخت، اخلاق و اقتصاد نیز قلم می‌زد و شخصیتی فعال در عرصه سیاست به شمار می‌آمد.

میل در ۱۸۴۳ کتاب «نظام منطق» را منتشر کرد. توفیق آن آنی و چشمگیر بود؛ نخست در آکسفورد و بعد در کمبریج متن درسی شد و در بسیاری از دانشگاه‌های خارج هم خوانده می‌شد. نظام منطق نخستین کوشش میل برای بیان جامع دیدگاه‌های تجربه‌گرایانه و فایده‌گرایی اش بود و حمله‌ای بود به «شهودگرایی».

در ۱۹۴۷ نگارش کتاب «اصول اقتصاد سیاسی» به پایان رسید. این کتاب حاوی عقاید تازه میل مبنی بر برتری دموکراسی نمایندگی بر دموکراسی خالص بود. اصول اقتصاد سیاسی مانند نظام منطق، توفیق آنی یافت. خود میل علت استقبال از آن را در این می‌دانست که اثری کاربردی است و نه نظریه محض. میل «ساله آزادی» را در سال ۱۸۵۹ پس از پنج سال تلاش در بازخوانی، بازنویسی و ویرایش جمله به جمله منتشر کرد. کتابی که به گفته وی بیش از هر کتاب دیگرش مستقیماً و عملاً تاثیر ساقه‌قواری بر مردان و زنان مشتاق نسل جوان داشت.

میل در همین دوره «انقیاد زنان» را به پیشنهاد هلن تیلور نوشت، گفته می‌شود این کتاب یگانه اثر مهم فمینیستی به قلم یک مرد است که عموماً نظریه‌پرداز زندگی در سنت سیاسی غرب شمرده می‌شود.

جان استوارت میل در هشتم مه ۱۸۷۳ به دنبال حمله قلبی ناگهانی، در آوینیون درگذشت. آخرین کلماتش این بود: «هی‌دانم که کارم را کرده‌ام.» او را کنار هریت در گورستان محقر سن‌وران در بیرون دروازه‌های شهر باستانی آوینیون به خاک سپردند. «زندگی‌نامه شخصی» که میل از ۱۸۵۳ دست به کار نوشتنش شده بود و هر سال مطالبی بر آن می‌افزود، چند ماهی پس از مرگش منتشر شد.

فرزندان آیت ا... طالقانی به آیت ماندگار از «پدر» می‌گویند:

آزادگی از پشت میله‌ها

وحیده طالقانی: طالقانی درد اسلام داشت و همیشه به قرآن و نهج‌البلاغه تاسی می‌کرد و دلش می‌خواست بتواند همان حکومت زمان حضرت علی (ع) را پیاده کند. یکی از آرزوها و دغدغه‌هایشان نیز پیاده شدن قسط و برابری

یادواره

حسین طالقانی: طالقانی فراتر از جو حاکم بر روحانیت زمان خود می‌اندیشید. ایشان استدلالی قوی داشت و آن اینکه در شرایطی که دنیا در حال تحول است و وسایل ارتباط جمعی هر روز متحول تر از روز قبل می‌شود، اگر ما بخشی از این وسیله را که ساخته دست بشر است و از نظر ارتباط جمعی وسیله بسیار خوبی است و می‌تواند انسان‌ها و جوامع را به هم پیوند بدهد نتوانیم اشغال کنیم، همان بخش هم به مناه و فساد مورد انتقاد شما اختصاص پیدا می‌کند.

طاهره طالقانی: ما چشم‌باز کردیم، پدر را در خانه ندیدیم و مادر، در این شرایط هم وظایف مادری را و هم وظایف پدری را انجام می‌داد. وقتی که ما را به زندان قصر می‌برد و می‌گفت: پدر شما اینجا است. با خود می‌گفتم: چرا او باید اینجا باشد. در طول مدت ملاقات فقط با سؤال‌های خودم کلنجار می‌رفتم. مادرم جوابی نداشت و تنها تلاش می‌کرد ما را آرام کند.